

სამოქმედო სახელმძღვანელო:

**როგორ უნდა იმოქმედოთ, თუ მსოფლიო ბანკის მიერ
დაფინანსებული პროექტის შედეგად დაზარალდით**

კვლევა მოამზადა: დ. ჭიპაშვილი

რედაქტორი: ნ. ქსოველი

გამოცემულია: მწვანე ალტერნატივა

(c) მწვანე ალტერნატივა 2007

CEE Bankwatch Network

ასოციაცია “მწვანე ალტერნატივა” მადლობას უხდის
Global Greengrants Funds -ს განუული დახმარებისათვის

შესავალი	4
მსოფლიო ბანკის სტრუქტურა	5
თავი 1: მსოფლიო ბანკის საოპერაციო პოლიტიკა და პროცედურები	6
თავი 2: მსოფლიო ბანკის საინსპექციო პანელი	7
• საინსპექციო პანელის დანიშნულება;	
• საინსპექციო პანელის დამოუკიდებლობა;	
• საინსპექციო პანელის შემადგენლობა;	
• საინსპექციო პანელის ფუნქციები;	
• გამოძიებაში მონაწილე მხარეები;	
• რა ტიპის საჩივრებს განიხილავს საინსპექციო პანელი.	
თავი 3: საინსპექციო პანელში შესატანი საჩივრის მომზადება	9
• ვის შეუძლია საინსპექციო პანელში საჩივრის შეტანა;	
• რა ინფორმაციას უნდა მოიცავდეს საჩივარი;	
• როგორი ფორმით უნდა იქნას შესრულებული საჩივარი;	
• როგორ უნდა გაიგზავნოს საჩივარი;	
• საჩივრის მომზადებასთან დაკავშირებული კონსულტაციები.	
თავი 4: საჩივრის მიღების პროცედურები	11
• რა ხდება საინსპექციო პანელის მიერ საჩივრის მიღების შემდეგ;	
• როდის ხდება დამატებითი ინფორმაციის მოთხოვნა.	
თავი 5: მსოფლიო ბანკის მმართველობის ვალდებულებები	12
• რის საფუძველზე ხდება რეკომენდაციის გაკეთება;	
• საჩივრის წინასწარი ანალიზი;	
• როდის ტარდება საჩივართან დაკავშირებული საწყისი კვლევა;	
თავი 6: დირექტორთა საბჭოს გადანყვეტილება საჩივრის გამოძიებასთან დაკავშირებით	13
თავი 7: საჩივრის გამოძიება	14
• საწყისი პროცედურები;	
• რა მეთოდებს იყენებს საინსპექციო პანელი საჩივრის განხილვისას	
• მომჩივანის მონაწილეობა;	
• მესამე მხარის მონაწილეობა.	
თავი 8: საინსპექციო პანელის მოხსენება	15
თავი 9: მსოფლიო ბანკის მმართველობის რეკომენდაციები	15
თავი 10: გამოძიების შედეგებიდან გამომდინარე დირექტორთა საბჭოს გადანყვეტილება ბანკის მომავალი ქმედებების შესახებ	15
თავი 11: რჩევები საჩივრის მომზადებისათვის	16

დანართი: საჩივრის ნიმუშის ფორმა

‘დღესდღეობით მსოფლიო ბანკი, საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტები და მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაცია ემსახურებიან არა თავიანთ წევრ ქვეყნებს, არამედ “გლობალურ ეკონომიკა“-ად წოდებულ იდეოლოგიურ აბსტრაქციას. ლოგიკურად, გლობალურ ეკონომიკურ გაერთიანებას თან ახლავს ეროვნული ეკონომიკის დაშლა, მაგრამ ამის შესახებ ხმამაღლა არ ლაპარაკობენ. ნუთუ საერთაშორისო სავალუტო ფონდს, მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციას და მსოფლიო ბანკს სჯერათ, რომ ეკონომიკის ნგრევა შედის მათი წევრი ქვეყნების ინტერესების სფეროში? ვის ინტერესებს წარმოადგენენ ისინი? ჩვენ გვეუბნებიან - “გლობალური ეკონომიკის“ ინტერესებს. რადგან Aამ აბსტრაქციის უკან? ვინ ლებულობს სარგებელს ტრანსნაციონალური კაპიტალი და არა მუშახელი, მცირე ბიზნესი, ადგილობრივი ფერმერები, გარემო და სხვა. ყოველივე ეს საბაზრო პრინციპების უხეში დარღვევაა, რაც წარმოქმნის დოგმას, რომ განვითარება უნდა მოხდეს ექსპორტის, იაფი მუშა ხელის, საერთაშორისო ვალებისა და კაპიტალის თავისუფალი მოძრაობის ხარჯზე. იგივე დოგმა უშვებს გარემოს დაცვითი ღირებულებების ექსტერნალიზაციას, რადგან მოსალოდნელი სწრაფი ეკონომიკური ზრდა საშუალებას მოგვცემს გავიღოთ დაბინძურებული გარემოს “გასანმენდად” საჭირო თანხები. გასაოცარია, რომ ე.წ. გლობალური კაპიტალიზმი უნდა ეფუძნებოდეს გლობალური ბუნებრივი კაპიტალის განადგურებას (ხე-ტყის წრა, მეთევზეობა, წიაღისეულის მოპოვება, ჭაბურღილების გათხრა და ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება), ხოლო შედგომში მისი აღდგენა შესაძლებელი იქნება განვითარებული ეკონომიკით”¹ ჰერმან დეილის “სიღარიბის გლობალიზაცია”¹, 2000 სექტემბერი

შესავალი

როგორც მსოფლიოს ყველაზე დიდ განვითარების ინსტიტუტს, მსოფლიო ბანკს უზარმაზარი გავლენა აქვს მილიონობით ხალხის ცხოვრებაზე, განვითარებადი და გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნების ცხოვრებაზე. მსოფლიო ბანკის მიერ დაფინანსებულმა პროექტებმა მძიმე დალი დაასვა ადგილობრივ საზოგადოებებს, კიდევ უფრო გააღარიბა მილიონობით ადამიანი, ზიანი მიაყენა გარემოს უამრავ მსესხებელ ქვეყნებში. ეს განსაკუთრებით ხელშესახებია დიდი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელებისას, დიდი კაშხლები, ნავთობსადენები, ჩქაროსნული გზები და ა.შ. თუმცა ე.წ. სტრუქტურული რეფორმირების პროექტები, რომლებიც მიზნად ისახავს სექტორის რეფორმირებას ასევე საკმაოდ პრობლემატურია, რადგანაც ინვესს საშტატო ერთეულების გაუქმებას, სკოლებისა და ბალების, სავაადმყოფოების რიცხვის შემცირებას, გარემოს დეგრადაციას და სხვ.

80-იანი წლების დასაწყისიდან გარემოს დამცველებმა ყურადღება გამახვილეს ბანკის პროექტების გარემოს დაცვით შედეგებზე. ბანკმა 1981 წელს გამოაცხადა, რომ სპეციალური გარემოს დაცვითი განყოფილება, შექმნა რომელიც აფასებს ყველა პროექტს და რომ ამ პროექტების მიმოხილვამ აჩვენა, რომ პროექტებს არა აქვთ უარყოფითი გავლენა ჯანმრთელობაზე და გარემოზე. ვინაიდან განყოფილებაში სულე ქვესი კაცი მუშაობდა აღმოჩნდა რომ, განყოფილების თითოეული თანამშრომელი აფასებდა წლიურად დაახლოებით 300 პროექტს, რომელთა საერთო ღირებულება 12 მლრდ. დოლარს შეადგენდა. არასამთავრობო ორგანიზაციების ზენოლის შედეგად 90-იან წლებში ამ განყოფილებაში თანამშრომელთა რაოდენობამ 300-ს მიაღწია.

¹ჰერმან დეილი – მერილენდის უნივერსიტეტის პროფესორი, მსოფლიო ბანკის ყოფილი მთავარი ეკონომისტი. ერთ-ერთი იმთავარი ვინც შეეცადა შეეცვალა ბანკის შიდა სტრუქტურა და ექსპლუატირა უმღეგო ბრძოლის შემდეგ ის გადადგა თანამდებობიდან.

მსოფლიო ბანკმა აღიარა თავის შეცდომები და 1989 წლიდან აცხადებს, რომ ის არის “გარემოსდაცვითად მდგრადი განვითარების” აპოლოგეტიკი. თუმცა 1992 წელს გამოქონილი დოკუმენტის გარშემო უდიდესი სკანდალი ატყდა. დოკუმენტის თანახმად მსოფლიო ბანკი აპირებდა “განვითარებადი ქვეყნების დაბინძურების სტატისტიკაში ცვლილებების შეტანას: მაღალდაბინძურების პოტენციალის მქონე ქვეყნების გადაცემას “ზე-დაბინძურებული” ჩრდილოეთიდან (განვითარებული ქვეყნები) “დაუბინძურებულ” სამხრეთში (განვითარებადი ქვეყნები)”. ამავე წელს ბანკის მიერ მომზადდა 1800 პროექტის შიდა მიმოხილვა, რომლის თანახმადაც ბანკისათვის მთავარი პრიორიტეტი არის კრედიტის გაცემა, მიუხედავად პროექტის ხარისხისა.

დღესაც მსოფლიო ბანკის კრედიტები საკმაოდ წინააღმდეგობრივი ხასიათისაა. მაგალითად, მხოლოდ 2007 წელს მსოფლიო ბანკში რამოდენიმე სკანდალს ჰქონდა ადგილი, რომელიც დაკავშირებული იყო როგორც კორუფციასთან ბანკის შიგნით, ასევე იმ პრობლემებთან რომელიც ბანკის პროექტების გამო წარმოეშვა ღარიბი ქვეყნების მოსახლეობას. მაგალითად, განაში მსოფლიო ბანკის მოთხოვნის საფუძველზე მთავრობამ შეწყვიტა ღარიბი მოსახლეობის სასმელის წყლის ხარჯების სუბსიდირება, ხოლო ბანკის მიერ რეპროდუქციული ჯანმრთელობის ახალი სტრატეგიის შემუშავებით ბანკის მმართველობა ცდილობს შეამციროს დაფინანსება ქალთა რეპროდუქციული უფლებების დაცვისათვის.

მსოფლიო ბანკის სტრუქტურა

1944 წელს 45 ქვეყნის დელეგაცია შეიკრიბა ამერიკის შეერთებული შტატების პატარა ქალაქ ბრეტონ ვუდში, ნიუ ჰემპშირში, რათა გადაეწყვიტათ როგორ უნდა იქნას აცილებული თავიდან ოციანი და ოცდაათიანი წლების ფინანსურ-ეკონომიკური პრობლემები მომავალში. გადაწყდა, სტაბილური სავალუტო სისტემის უზრუნველსაყოფად დაარსებულიყო საერთაშორისო სავალუტო ფონდი (IMF). ხოლო ახლად დაარსებულმა მსოფლიო ბანკმა თავის თავზე აიღო ომის შემდგომ ევროპის რეკონსტრუქცია. მაგრამ მას შემდეგ, რაც მარშალის დახმარებამ გრანტებით უზრუნველყო ევროპაში საკმარისი რაოდენობით კაპიტალის დინება, ბანკმა ფოკუსირება დაიწყო სამხრეთის განვითარებად ქვეყნებზე. მსოფლიო ბანკის მთავარი მიზანი ყოველთვის ეკონომიური და სოციალური პროგრესის მხარდაჭერა იყო. ბანკის წესდების თანახმად მან აიღო ვალდებულება შეემცირებინა სიღარიბე და ხელი შეეწყოს მდგრადი განვითარებისათვის.

ბანკს აქვს სამი მთავარი ფუნქცია: პირველი - პროექტებისა და პროგრამების კრედიტებით უზრუნველყოფა, მეორე - რჩევების მიცემა და მონაცემთა შეგროვება, მესამე - განვითარებად ქვეყნებში კატალიზატორის როლის შესრულება, კერძო ინვესტიციების სტიმულირებისათვის. იმისათვის, რომ ქვეყანა გახდეს ბანკის წევრი უპირველეს ყოვლისა ის უნდა იყოს სავალუტო ფონდის წევრი. სანევროს ოდენობის მიხედვით განისაზღვრება ქვეყნის როლი და ნონა ბანკში გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. სანევრო გადასახადზე დაყრდნობით ქვეყნები იყოფიან დონორ და მიმღებ ქვეყნებად.

მსოფლიო ბანკის მმართველთა საბჭო თეორიულად მართავს ბანკს, რომელშიც ყველა წევრ ქვეყანას ჰყავს თავისი მმართველი (ძირითადად ფინანსთა მინისტრი ან ცენტრალური ბანკის თავჯდომარე). ხოლო პრაქტიკულად, მმართველთა საბჭო ირჩევს პრეზიდენტს, რომელიც აუცილებლად უნდა იყოს აშშ-ს ს მოქალაქე.

მმართველთა საბჭო იკრიბება წელიწადში ერთხელ, ხოლო ბანკის ყოველდღიურ საქმიანობას წარმართავს აღმასრულებელ დირექტორთა საბჭო, რომელიც 24 მდირექტორისაგან შედგება. წესდების თანახმად ხუთ ყველაზე მსხვილ აქციათა მფლობელებს აშშ-ს, გერმანიას, იაპონიას, დიდ ბრიტანეთსა და საფრანგეთს ჰყავს თავისი აღმასრულებელი დირექტორი. 19 დირექტორი ირჩევა დანარჩენი ქვეყნების მიერ. ხმების რაოდენობა დამოკიდებულია ფინანსურ შენატანებზე ანუ რაც უფრო მეტია ფინანსური შენატანი მით მეტი ხმა აქვს ქვეყანას. თავისი არსებობის განმავლობაში, მსოფლიო ბანკის ჯგუფში

ჩამოყალიბდა დაფინანსების ოთხი სხვადასხვა ინსტიტუტი — საერთაშორისო განვითარების სააგენტო, რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკი, საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია და მულტილატერალური ინვესტიციების საგარანტიო სააგენტო.

რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკი - დაფუძნდა 1945 წელს და უზრუნველყოფს მთავრობებისათვის პროექტებისა და პროგრამებისათვის თანადაფინანსებას, 15-20 წლიანი გადახდის ვადით, საბაზრო პროცენტით.

საერთაშორისო განვითარების ასოციაცია - დაარსდა 1960 წელს, მისი მიზანია განვითარებადი ქვეყნებისათვის, პროგრამებისა და პროექტების დაფინანსებისათვის შეღავათიანი 35-40 წლიანი კრედიტების 0.5%-1% საპროცენტო განაკვეთით გაცემა.

საერთაშორისო ფინანსური კორპორაცია - შეიქმნა 1956 წელს კერძო წარმოების სტიმულირების მიზნით. ის კრედიტებს აძლევს და ახდენს ინვესტირებას კერძო სექტორში კერძო სანარმოებს. მაღალი საიმედოობის გამო IFC ასევე თამაშობს კატალიზატორის როლს კერძო კაპიტალის მოზიდვაში.

მრავალმხრივი ინვესტიციების საგარანტიო სააგენტო — მოღვაწეობს 1989 წლიდან. იგი უზრუნველყოფს პოლიტიკურ რისკს (კომერციული რისკის საპირისპიროდ) და აზღვევს უცხოელ ინვესტორებს განვითარებად ქვეყნებში.

საქართველო მსოფლიო ბანკის ჯგუფში, საერთაშორისო განვითარების ასოციაციაში, 1992 წელს გაწევრიანდა. საქართველო თერთმეტ სხვა ქვეყანასთან ერთად შედის ნიდერლანდების ჯგუფში, რომლის წარმომადგენელი დირექტორთა საბჭოში ნიდერლანდების აღმასრულებელი დირექტორია. საქართველოს მსოფლიო ბანკში გაწევრიანების შემდეგ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოდან გამოყოფილ იქნა 300 მილიონ აშშ დოლარზე მეტი, რომლითაც დაფინანსებულ იქნა 54 პროექტი, რომელთაგან 23 მიმდინარე პროექტია.

თავი 1: მსოფლიო ბანკის საოპერაციო პოლიტიკა და პროცედურები

1980 წლიდან მსოფლიო ბანკის მიერ შემუშავებულია საოპერაციო პოლიტიკები, რომლებიც განსაზღვრავენ თუ როგორ უნდა მოხდეს ბანკის თანამშრომელთა მიერ პროგრამებისა და პროექტების მართვა. მსოფლიო ბანკმა მთელი რიგი გარემოსდაცვითი და სოციალური პოლიტიკები გააერთიანა 'უსაფრთხოების პოლიტიკის' კატეგორიაში, რომელთაც უნდა დაიცვან გარემო და მოსახლეობა ბანკის მიერ დაფინანსებული ოპერაციების ნეგატიური ზემოქმედებისაგან. უსაფრთხოების პოლიტიკა აყალიბებს იმ სავალდებულო სტანდარტებსა და პროცედურებს რომელიც უნდა განახორციელოს მსოფლიო ბანკმა და მსესხებელმა მთავრობამ. მაგალითისთვის, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პოლიტიკა მოითხოვს, რომ პროექტის პოტენციური ზემოქმედება შესწავლილ იყოს პროექტის განხორციელებამდე და ადგილობრივ მოსახლეობასთან ჩატარდეს კონსულტაციები, პროექტის საბოლოო დამტკიცებამდე.

ამასთან უსაფრთხოების პოლიტიკა აყალიბებს იმ მინიმალურ პროცედურულ უფლებებს და მნიშვნელოვან შესაძლებლობებს საზოგადოების მონაწილეობის პროექტის ჩამოყალიბებაში და უზრუნველყოფს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას. არასამთავრობო ორგანიზაციებს, ადგილობრივ თემებსა და დაზარალებულ მოსახლეობას შეუძლია გამოიყენონ ეს პოლიტიკები რათა უზრუნველყონ პროექტის ნეგატიური ზემოქმედების მინიმიზაცია და გაზარდონ ადგილობრივ მოსახლეობის სარგებელი პროექტიდან. ამასთან, ისეთი ვალდებულებები, როგორცაა — კომპენსაციების გადახდის ფორმები, მათი გამოთვლის მექანიზმები, გარემოსდაცვითი ვალდებულებები, აუცილებლად აისახება პროექტის საკრედიტო ხელშეკრულებაში, რაც მას სავალდებულოდ შესასრულებელს ხდის მთავრობისათვის. თუ ადგილობრივი ხელისუფლება დაარღვევს ამ ვალდებულებებს, ადგილობრივ მოსახლეობას შეუძლია სთხოვოს ბანკს მათი უფლებების დაცვა.

იმ შემთხვევაში თუ მსესხებელი მთავრობა, და/ან ბანკი ვერ შეასრულებს მსოფლიო ბანკის პოლიტიკას (მათ შორის უსაფრთხოების პოლიტიკას), ადგილობრივ მოსახლეობას

შეუძლია სარჩელი აღძრას საინსპექციო პანელში. ბანკის პოლიტიკის შესრულებაზე პასუხისმგებელია ბანკის აღმასრულებელ დირექტორთა საბჭო და მსოფლიო ბანკის ექვსი რეგიონალური ვიცე პრეზიდენტი, რომლებიც უზრუნველყოფენ ამ პოლიტიკის შესრულებას ბანკის თანამშრომელთა და მსესხებელი მთავრობების მიერ.

თავი 2: მსოფლიო ბანკის საინსპექციო პანელი

80-იანი წლების ბოლოსა და 90-იანი წლების დასაწყისში მსოფლიო ბანკი მის მიერ დაფინანსებული მთელი რიგი პროექტების გამო სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან მძაფრი კრიტიკის ქარცეცხლში მოექცა. ამ პროექტებს შორის “ლირსეული” ადგილი სარდარ საროვარის კაშხალსა და მდინარე ნარმადის არხების პროექტებს ეკავათ ინდოეთში, რომლის განხორციელებამ გამოიწვია 120 000 ათასი ადამიანის იძულებითი გადაადგილება, რამაც ფართო გამოხმაურება ჰპოვა არამართო ინდოეთში, არამედ გამოიწვია ამ საკითხებით საერთაშორისო საზოგადოების დაინტერესებაც. შედეგად 1991 წლის მარტში მსოფლიო ბანკის იმდროინდელმა პრეზიდენტმა ლუის ტ. პრესტონმა დაავალა, გაერთიანებული ერების განვითარების პროგრამის ყოფილ ადმინისტრატორს, ბრედ მორზეს და ბრიტიშ კოლუმბიას ყოფილ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეს, ტომას ბერგერს, რომ ჩაეტარებინათ აღნიშნული პროექტების დამოუკიდებელი კვლევა. ამ გუნდმა, რომელიც ცნობილია მორზეს კომისიის სახელით, 1992 წლის ივნისში გამოაქვეყნა თავისი კვლევა, სადაც ნათქვამი იყო, რომ ეს პროექტები წინააღმდეგობაში მოდიოდნენ მსოფლიო ბანკის მიერ დადგენილ წესებთან და დოკუმენტურად იყო გადმოცემული ამ დარღვევების შედეგად მიყენებული ზიანის ოდენობა.

1992 წლის ნოემბერში გამოქვეყნდა მსოფლიო ბანკის ვიცე პრეზიდენტის, ვილი ვაპენჰანსის შიდა ანგარიში, სადაც ასევე მკაცრად იყო გაკრიტიკებული მსოფლიო ბანკში პროექტების დაფინანსების პროცედურები. მოვლენების ამგვარი განვითარების გამო და ასევე საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების მხრიდან მსოფლიო ბანკზე ზეწოლის შედეგად, მსოფლიო ბანკის დირექტორთა საბჭოს მიერ მიღებულ იქნა საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების ისტორიაში უპრეცედენტო გადაწყვეტილება: შეიქმნა საინსპექციო პანელი, რომლის მთავარ მიზანს მსოფლიო ბანკის, საერთაშორისო რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის და საერთაშორისო განვითარების ბანკის, მიერ დაფინანსებული პროექტების შესაბამისობის უზრუნველყოფა წარმოადგენს მისსავე საოპერაციო პოლიტიკასა და პროცედურებთან პროექტების დაგეგმვის, მომზადებისა და განხორციელების პროცესში.

ანუ საინსპექციო პანელში შეტანილი საჩივრის მიზეზი შეიძლება იყოს მხოლოდ ის უარყოფითი ზემოქმედებები, რომლებიც მსოფლიო ბანკის პოლიტიკისა და პროცედურების დარღვევებიდან გამომდინარეობს. აღნიშნული პოლიტიკა და პროცედურები ბანკის მმართველობა და ბანკის სხვა თანამშრომლებისთვის პროექტების მომზადებისა და მეთვალყურეობის განწესის გარკვეულ სახელმძღვანელოს წარმოადგენენ. პროექტის დირექტორთა საბჭოში დასამტკიცებლად წარდგენამდე აუცილებელია ბანკის მმართველობის მიერ იმის დადასტურება, რომ ეს პროექტი განხორციელდება ბანკის პოლიტიკისა და პროცედურების შესაბამისად. პროექტის განხორციელების სტადიაში ბანკის მმართველობა ვალდებულია მეთვალყურეობა გაუწიოს მსესხებლის მიერ სასესხო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესრულებას, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ბანკის პოლიტიკასა და პროცედურებთან ამ პროექტის შესაბამისობა.

მსოფლიო ბანკის პოლიტიკა ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ ადგილობრივ მოსახლეობას აძლევს კონსულტაციის და ინფორმაციის გამჭვირვალობის მოთხოვნის უფლებებს. საჩივართა უმეტესობა რომელიც მსოფლიო ბანკში შედის, ეხება მსოფლიო ბანკის უსაფრთხოების დოკუმენტების მოთხოვნების შესრულებასთან დაკავშირებულ დარღვევებს, კერძოდ, ისეთ დარღვევებს, რომელიც მოყვანილია შემდეგი დოკუმენტების პირობებში: გარემოსდაცვითი შეფასება, არანებაყოფლობითი გადასახლება, ადგილობრივი მოსახლეობა, კულტურული საკუთრება, ტყე, ბუნებრივი ჰაბიტატები, და სხვა.

საინსპექციო პანელის დანიშნულება

საინსპექციო პანელის დანიშნულება მსოფლიო ბანკის მიერ დაფინანსებული პროექტების შედეგად დაზარალებული მოსახლეობისთვის ამ პროექტის შესახებ ჩატარებული დამოუკიდებელი კვლევის მიზნებია. ამ კვლევის შედეგების მიხედვით, მოსახლეობას მიეცემა საშუალება მსოფლიო ბანკისგან მოითხოვოს საკუთარი საოპერაციო პოლიტიკასთან და პროცედურებთან მის მიერ დაფინანსებული პროექტების შესაბამისობაში მოყვანა.

საინსპექციო პანელის დამოუკიდებლობა

მსოფლიო ბანკის დირექტორთა საბჭოს მიაჩნდა, რომ ვინაიდან საინსპექციო პანელს ხელი უნდა შეეწყოს მსოფლიო ბანკის საქმიანობის მისსავე პოლიტიკასთან შესაბამისობაში მოყვანისთვის, ამ მიზნის უკეთ მისაღწევად აუცილებელი იყო საინსპექციო პანელის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა ბანკის მენეჯმენტისგან, რაც აისახა კიდევ რეზოლუციაში. რეზოლუციის თანახმად, საინსპექციო პანელი ანგარიშვალდებულია მხოლოდ დირექტორთა საბჭოს მიმართ და პანელის მიერ მომზადებული ანგარიში პირდაპირ მიენოდება დირექტორთა საბჭოს ყველა სხვა მხარის მიერ ამ ანგარიშის განხილვის გარეშე და გამოიცემა ისეთივე სახით, როგორც სახითაც ეს ანგარიში შეიქმნა.

საინსპექციო პანელის დამოუკიდებლობის ხარისხის კიდევ უფრო გასაზრდელად მიღებულ იქნა ნებსება, რომელიც კრძალავს საინსპექციო პანელში ისეთი ადამიანის ყოფნას, რომელსაც უმუშავია ბანკის ნებისმიერ სტრუქტურაში და სამსახურის დატოვებიდან ორწელზე ნაკლებია გასული. გარდა ამისა პანელის წევრებს ეკრძალებათ საბანკო ჯგუფში მუშაობის დაწყება საინსპექციო პანელში მუშაობის დასრულებიდან ხუთი წლის განმავლობაში.

პანელის მუშაობას უზრუნველყოფს მცირე სამდივნო, რომელიც პასუხისმგებელია მხოლოდ საინსპექციო პანელის წინაშე. საინსპექციო პანელს უფლება აქვს მოინვიოს გარეშე კონსულტანტები გამოძიებისათვის საჭირო ამა თუ იმ საკითხზე ექსპერტული ინფორმაციის უზრუნველყოფის მიზნით.

საინსპექციო პანელის შემადგენლობა

საინსპექციო პანელი შედგება სამი წევრისგან, რომელთაგან ერთი წევრის, პანელის თავმჯდომარის, სამუშაო სრულ განაკვეთიანია, დანარჩენი ორი წევრის კი ნახევარ განაკვეთიანი. თუმცა ასეთი ფორმულირება პირობითი ხასიათის მატარებელია, რადგან საინსპექციო პანელის სამუშაო დატვირთვა საჩივრების ბუნებაზე და ოდენობაზეა დამოკიდებული. საჭიროების შემთხვევაში საინსპექციო პანელი უფლებამოსილია დირექტორთა საბჭოს მისცეს რეკომენდაცია აღნიშნული ფორმატის შეცვლასთან დაკავშირებით.

საინსპექციო პანელის ფუნქციები

მას შემდეგ რაც საინსპექციო პანელი მიიღებს საჩივარს, მისი ფუნქციაა, ჩაატაროს მოკვლევა და მისცეს რეკომენდაცია დირექტორთა საბჭოს შემდგომი გამოძიების ჩატარებასთან დაკავშირებით. კერძოდ, საჩივრის მიღების შემდეგ საინსპექციო პანელი აკეთებს მიღებული ინფორმაციის დამოუკიდებელ შეფასებას და დირექტორთა საბჭოს აძლევს რეკომენდაციას, იმასთან დაკავშირებით ღირს თუ არა ამ საქმის შემდგომი გამოძიება. თუ დირექტორთა საბჭო გადაწყვეტს საჩივრის გამოძიების გაგრძელებას, მაშინ პანელი შეაგროვებს ინფორმაციას, მისცემს დამოუკიდებელ შეფასებას და ანგარიშს წარუდგენს დირექტორთა საბჭოს. საინსპექციო პანელის აღმოჩენებისა და მსოფლიო ბანკის მმართველობას პასუხების საფუძველზე დირექტორთა საბჭო მიიღებს გადაწყვეტილებას აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მსოფლიო ბანკის მომავალი ქმედებების შესახებ.

გამოძიებაში მონაწილე მხარეები

საწყის ეტაპზე ანუ იმ დროს როცა პანელმა უნდა მოამზადოს რეკომენდაციები დირექტორთა საბჭოსთვის საქმის შემდგომ მოკვლევასთან დაკავშირებით, საინსპექციო პანელი იღებს მოკვლევითი საინტერესო ინფორმაციებსა თუ სამხილებს შემდეგი პირებისგან: (ა) მოსარჩელისგან, ანუ დაზარალებული მხარისგან ან მისი წარმომადგენლებისგან, და აღმასრულებელი დირექტორისგან, (ბ) მმართველობისაგან და (გ) თვით საინსპექციო პანელის მიერ მონვეული ნებისმიერი სხვა ინდივიდისგან.

გამოძიების პროცესში ნებისმიერი პირი რომელიც წარმოადგენს გამოძიების ერთ-ერთ მხარეს, ან შეუძლია პანელისთვის იმის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარმოდგენა, რომ მას აქვს აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ინტერესი, რომელიც განსხვავდება მოსახლეობის საერთო ინტერესებისგან, უფლება ეძლევა გამოძიებისათვის საინტერესო ინფორმაცია ან სამხილი წარუდგინოს საინსპექციო პანელს.

რა ტიპის საჩივრებს განიხილავს საინსპექციო პანელი

საინსპექციო პანელი უფლებამოსილია, განსახილველად მიიღოს ისეთი საჩივრები, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ ბანკის პირდაპირი ქმედების ან დაუდევრობის გამო ზიანი მიადგათ დაზარალებულ მხარეს. საჩივრის დაწერამდე აუცილებელია, რომ მოსარჩელეს აღნიშნული საკითხები განხილული ჰქონდეს ბანკის თანამშრომლებთან, ხოლო არადაამკაცოფილებელი პასუხის/ან იგნორირების შემთხვევაში მას უკვე შეუძლია აღძრას საჩივარი საინსპექციო პანელში.

პანელი არ განიხილავს:

- საჩივრებს იმ ქმედებებზე, რომლებზეც სხვა მხარეა პასუხისმგებელი, მაგალითად, სხვა მსესხებელი ან პოტენციური მსესხებელი, და სადაც მსოფლიო ბანკის მონაწილეობა არ ფიქსირდება;
- საქონლისა და მომსახურების მომწოდებლების საჩივრებს ბანკის მსესხებლების მიერ საქონლისა და მომსახურების მიწოდებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების წინააღმდეგ, რომელიც დაფინანსდა ან დაფინანსდება ბანკის მიერ სასესხო ხელშეკრულების ფარგლებში ან ამავე საქონლისა და მომსახურების მიწოდებასთან დაკავშირებით გამართულ ტენდერში დამარცხებული მხარის საჩივრებს;
- საჩივრებს, რომლებიც შეტანილია პროექტის დაფინანსების დამთავრების შემდეგ, ან როცა სესხის 95%-ზე მეტია უკვე დახარჯული;
- საჩივრებს ისეთ კონკრეტულ საკითხზე ან საკითხებზე, რომლებზეც პანელს ადრე უკვე ჰქონდა გაკეთებული რეკომენდაცია, თუ ახალი სამხილები ან ინფორმაციები არ გაჩნდება ამ საკითხთან დაკავშირებით, რომელიც პანელისათვის ცნობილი არ იყო პირველი რეკომენდაციის გაკეთების დროს.

თავი 3: საინსპექციო პანელში შესატანი საჩივრის მომზადება

ვის შეუძლია შეიტანოს საჩივარი საინსპექციო პანელში

საინსპექციო პანელი უფლებამოსილია მიიღოს საჩივარი ბანკის საოპერაციო პოლიტიკისა და პროცედურების დარღვევებზე შემდეგი პირებისგან:

- ნებისმიერი ორი ან მეტი ადამიანისგან შემდგარი ჯგუფისგან, რომლებიც ცხოვრობენ იმ ქვეყანაში, სადაც ბანკმა დააფინანსა პროექტი და თვლიან, რომ ბანკის მიერ მათი უფლებებისა და ინტერესების დარღვევის შედეგად დაზარალდნენ ან დაზარალდებიან როგორც პირდაპირ ასევე მატერიალურად. ეს ჯგუფი შეიძლება იყოს ორგანიზაცია,

ასოციაცია, საზოგადოება ან სხვა ტიპის დაჯგუფება;

- ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციის მიერ, რომელიც წარმოადგენს დაზარალებულ მოსახლეობას და ნოტარიზებულად მოქმედებს მათი სახელით;
- გამონაკლის შემთხვევებში უცხოური არასამთავრობო ორგანიზაციის მიერ, რომელიც დაზარალებულ მოსახლეობას წარმოადგენს; ამ შემთხვევაში პანელისთვის აუცილებელია წარდგენილ იქნას იმის დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ იმ ქვეყანაში, სადაც პროექტი ხორციელდება არ არსებობს ადგილობრივი ორგანიზაციები რომლებიც დაიცავენ მოსახლეობის ინტერესებს;
- ბანკის პოლიტიკისა და პროცედურების სერიოზული დარღვევების შემთხვევებში ბანკის აღმასრულებელი დირექტორისგან.

პანელს შეიძლება მომჩივნებმა სთხოვონ კონფიდენციალურობის დაცვა.

რა ინფორმაციას უნდა მოიცავდეს საჩივარი

რეზოლუციის თანახმად, საჩივარი უნდა მოიცავდეს:

- პროექტის აღწერას, რომელშიც მითითებული იქნება ზიანის მიყენების ფაქტები;
- იმის ახსნას, თუ როგორ იქნა დარღვეული ბანკის პოლიტიკა, პროცედურები ან გაფორმებული ხელშეკრულებები;
- იმის აღწერას, თუ რა დარღვევა გამოიწვია ან რას გამოიწვევს ბანკის ქმედება ან უმოქმედობა კონკრეტულ შემთხვევებში;
- მატერიალური ზიანი, რომელიც მიაღება ან შესაძლოა მიაღგეს ბანკის ქმედებით ან უმოქმედობით მომჩივანს და მისი რა უფლებები ან ინტერესები იქნა დარღვეული;
- ყველა იმ ნაბიჯის აღწერას, რაც დაზარალებულმა მოსახლეობამ გადადგა ბანკის თანამშრომლებთან ერთად ამ დარღვევების აღმოსაფხვრელად და ასევე ახსნა იმისა, თუ რატომ იყო ბანკის პასუხი არაადეკვატური;
- ახალი სამხილებისა და გარემოებების შესახებ ინფორმაციას, იმ შემთხვევაში, თუ ასეთი სარჩელი ადრე უკვე იყო შეტანილი საინსპექციო პანელში განსახილველად და აღნიშნული ინფორმაცია არ იყო ცნობილი პანელისათვის;
- ზოგიერთი ინფორმაციის არწარმოდგენის შემთხვევაში ახსნა-განმარტებას ინფორმაციის წარმოუდგენლობის მიზეზების შესახებ.

როგორი ფორმით უნდა იქნას შესრულებული საჩივარი

ყველა საჩივარი წერილობითი ფორმით უნდა იქნეს შესრულებული და უნდა შეიცავდეს თარიღს, სახელს და გვარს, საკონტაქტო მონაცემებს და მომჩივანის ხელმოწერას. საჩივრისთვის რაიმე სპეციფიური ფორმის მიცემა აუცილებელი არ არის. მართალია, პანელის სამუშაო ენა ინგლისურია, მაგრამ თუ საჩივარს თვითონ დაზარალებული მოსახლეობა წერს, მაშინ შესაძლებელია სარჩელის მშობლიურ ენაზე დანერა. თუმცა ამ შემთხვევაში საინსპექციო პანელის მიერ საჩივრის მიღება გაიწელება, რადგან საჭირო იქნება დოკუმენტაციის თარგმნა.

თუ მომჩივანი დაზარალებული პირია და თან დაზარალებული მოსახლეობის წარმომადგენელიცაა, მაშინ საჩივარს თან უნდა ახლდეს დაზარალებული მოსახლეობის მიერ ხელმოწერილი მინდობილობა, რომელიც აღნიშნულ პირს აძლევს მათი სახელით მოქმედების უფლებას.

თუ საჩივარი შევსებულია იმ პირის მიერ, რომელიც არ არის დაზარალებული, მანაც უნდა წარმოადგინოს დაზარალებული მოსახლეობის მიერ ხელმოწერილი მინდობილობა და ასევე უნდა წარმოადგინოს მოსახლეობის სახელები და საკონტაქტო მონაცემები. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მინდობილობა უნდა მოიცავდეს დაზარალებული მოსახლეობის მიერ მინიჭებულ ინსტრუქციებს, რომელიც დადასტურებული იქნება ამ მოსახლეობის მიერ ხელმოწერებით.

საჩივარს თანდართული უნდა ჰქონდეს შემდეგი დოკუმენტები:

- ბანკის თანამშრომლებთან გაგზავნილი წერილები და მიღებული პასუხები;
- ბანკის თანამშრომლებთან შეხვედრის ამსახველი ჩანაწერები;
- იმის ამსახველი რუკა ან დიაგრამა, რომელშიც მოცემული იქნება დაზარალებული მოსახლეობის საცხოვრებელი ადგილი ან ტერიტორია, რომელსაც პროექტის გამო მიაღდა ზიანი;
- საჩივართან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა სამხილი.

თუ ჩამოთვლილი დოკუმენტებიდან რომელიმე დოკუმენტი არ იქნება წარმოდგენილი, მაშინ საჩივარს თან უნდა ერთვოდეს ახსნა-განმარტებები იმის შესახებ, თუ რატომ არ იქნა წარმოდგენილი ესა თუ ის დოკუმენტი.

როგორ უნდა გაიგზავნოს საჩივარი

საჩივარი უნდა გაიგზავნოს დალუქული კონვერტით რეგისტრირებული საფოსტო სამსახურის მიერ საინსპექციო პანელის ოფისში, რომელიც ვაშინგტონში მდებარეობს, ან შესაძლებელია მიტანილ იქნას დალუქული კონვერტი ბანკის ადგილობრივ წარმომადგენლობაში. ბანკის ადგილობრივი წარმომადგენელი ვალდებულია, გადაუგზავნოს საჩივარი საინსპექციო პანელს.

საჩივრის მომზადებასთან დაკავშირებული კონსულტაციები

საჩივრის მომზადებასთან დაკავშირებული კონსულტაციების საჭიროების შემთხვევაში დაზარალებულ მოსახლეობას შეუძლია, მიმართოს საინსპექციო პანელის ოფისს, რომელიც მიაწოდებს მოსახლეობას ინფორმაციას საჩივრის მომზადებასთან დაკავშირებით ან მოხდება მათთან შეხვედრა და ერთად იქნება განხილული პოტენციური საჩივრის მოთხოვნები.

თავი 4: საჩივრის მიღების პროცედურები

საინსპექციო პანელის მიერ საჩივრის მიღების შემდეგ, საჩივარში არსებული ინფორმაციის საფუძველზე საინსპექციო პანელის თავმჯდომარე ან მაშინვე მოახდენს საჩივრის რეგისტრაციას, ან მოითხოვს დამატებით ინფორმაციას მომჩივანისგან, ან მიიღებს გადაწყვეტილებას, რომ საჩივარი არ განეკუთვნება პანელის უფლებამოსილებას.

რა ხდება საინსპექციო პანელის მიერ საჩივრის მიღების შემდეგ

თუ აღმოჩნდება, რომ საჩივარი შეიცავს საკმარის ინფორმაციას, მაშინ საინსპექციო პანელის თავმჯდომარე საჩივარს უმაღლვე გაუკეთებს რეგისტრაციას და აცნობებს ამის შესახებ მომჩივანს, დირექტორთა საბჭოს და ბანკის პრეზიდენტს. გარდა ამისა ბანკის პრეზიდენტს გადაეგზავნება საჩივრის ასლი თანდართული დოკუმენტაციით.

უწყება რეგისტრაციის შესახებ მოიცავს:

- ჩანაწერს, რომ საჩივარი რეგისტრირებულია, რეგისტრაციის თარიღის მითითებით;
- პროექტის სახელს, ქვეყანას სადაც პროექტი ხორციელდება, მომჩივანის სახელს იმ შემთხვევაშიც კი თუ ანონიმურობა არის მოთხოვნილი და საჩივრის მოკლე აღწერას;
- ჩანაწერს, რომ საჩივართან დაკავშირებული ყველა შეტყობინება გადაზავნილი იქნება იმ მისამართზე, რაც მითითებული იყო საჩივარში, სანამ სხვა მისამართი არ იქნება მიწოდებული საინსპექციო პანელის სამდივნოსთვის;
- ბანკის მმართველობისთვის გაგზავნილ მოთხოვნას, რომ რეგისტრაციიდან 21 დღის ვადაში მიაწოდოს პანელს წერილობითი მტკიცებულება იმისა, რომ ბანკის ქმედებები შეესაბამება მსოფლიო ბანკის პოლიტიკასა და პროცედურებს.

როდის ხდება დამატებითი ინფორმაციის მოთხოვნა

თუ პანელის თავმჯდომარემ ჩათვალა, რომ საჩივარი ან თანდართული დოკუმენტაცია შეიცავს არასაკმარის ინფორმაციას, მას შეუძლია მოთხოვოს მომჩივანს დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა. საჩივრის მიღების შემდეგ პანელის თავმჯდომარე გაუგზავნის წერილს მომჩივანს, სადაც მითითებული იქნება, თუ რა დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა არის აუცილებელი. პანელის თავმჯდომარეს შეუძლია არ გაატაროს რეგისტრაციაში საჩივარი, სანამ არ მიიღებს მოთხოვნილ დოკუმენტაციას.

თუ თავმჯდომარემ ჩათვალა, რომ აღნიშნული საჩივარი სცილდება საინსპექციო პანელის უფლებამოსილებას, მან უნდა აცნობოს მომჩივანს იმის შესახებ, რომ საჩივარი არ იქნა რეგისტრირებული და შეატყობინოს ამ გადაწყვეტილების მიზეზებიც. ასეთი სახის საჩივრები უნდა იქნას აღრიცხული საინსპექციო პანელის კვარტალურ და წლიურ ანგარიშებში.

თუ მომჩივანი ღებულობს ახალ სამხილებს ან ინფორმაციას საჩივრის შეტანის შემდეგ, მისი გადასაწყვეტია, სურს თუ არა კორექტირებული საჩივრის შეტანა, რადგან კორექტირებული საჩივრის შეტანის შემდეგ ბანკის მმართველობის მიერ პასუხის გაცემისა და პანელის მიერ რეკომენდაციის გაკეთების ვადები გადაიწვეს.

თავი 5: მსოფლიო ბანკის მმართველობის ვალდებულებები

საჩივრის მიღებიდან 21 დღის ვადაში ბანკის მმართველობამ უნდა წარმოუდგინოს პანელს მტკიცებულება იმის შესახებ, რომ მისი ქმედებები შეესაბამება მსოფლიო ბანკის პოლიტიკასა და პროცედურებს. მმართველობიდან პასუხის მიღებისთანავე პანელს პასუხის მიღების თარიღი შეჰყავს პანელის რეესტრში.

თუ პასუხი არ იქნა გაცემული 21 დღის ვადაში, პანელმა უნდა შეატყობინოს აღნიშნული ინფორმაცია პრეზიდენტსა და დირექტორთა საბჭოს და გაუგზავნოს ასლი მომჩივანს. ინფორმირებული რეკომენდაციების გასაკეთებლად საინსპექციო პანელმა შესაძლოა მოსთხოვოს მსოფლიო ბანკის მმართველობას გარკვეული საკითხების გარკვევა და პასუხიდან გამომდინარე მომჩივანს მოსთხოვოს დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა.

ბანკის მმართველობიდან პასუხის მიღებიდან, 21 დღის შემდეგ საინსპექციო პანელი ვალდებულია წარუდგინოს რეკომენდაცია დირექტორთა საბჭოს, უნდა ჩატარდეს თუ არა შემდგომი გამოძიება. ის ფაქტი, რომ მომჩივანმა შეიძლება ვერ მოასწროს დამატებითი ინფორმაციის მიწოდება 21 დღის განმავლობაში, არ მოახდენს გავლენას რეკომენდაციაზე.

რის საფუძველზე ხდება რეკომენდაციის გაკეთება

საინსპექციო პანელი დირექტორთა საბჭოს აძლევს რეკომენდაციას: (ა) საჩივრის; (ბ) ბანკის მმართველობის პასუხის; (გ) პანელის მიერ მოთხოვნილი ნებისმიერი დამატებითი ინფორმაციის, რომელიც მიღებული იქნა მომჩივანის, მმართველობის ან მესამე მხარისგან; და (დ) ამ ეტაპზე პანელის მიერ აღმოჩენილი მასალების საფუძველზე.

საჩივარში და მმართველობის პასუხში არსებული ინფორმაციის საფუძველზე საინსპექციო პანელმა იმ შემთხვევაში შეიძლება გააკეთოს გამოძიების არ ჩატარების რეკომენდაცია, თუ ბანკის მმართველობის გაკეთებული ჰქონდა შემდეგი:

- საჩივრის საკითხთან დაკავშირებით სათანადოდ ჰქონდა რეაგირება მოხდენილი;
- მისი ქმედებები სრულად შეესაბამებოდა ბანკის პოლიტიკასა და პროცედურებს;
- დადასტურებული ჰქონდა ბანკის პოლიტიკისა და პროცედურების დარღვევის ფაქტი, მაგრამ წარმოდგენილი ჰქონდეს სპეციფიური დროში განერილი შემამსუბუქებელი მოქმედებები, რაც პანელის თვალსაზრისით, ადექვატურად აანაზღაურებს უარყოფითი ზემოქმედების შედეგებს.

საჩივრის წინასწარი ანალიზი

თუ მმართველობის პასუხში არსებული ინფორმაციის საფუძველზე, პანელი დარწმუნდა, რომ მმართველობამ დაარღვია ბანკის პოლიტიკა და პროცედურები, პანელი განახორციელებს წინასწარ ანალიზს. მიუხედავად იმისა რომ ამ ეტაპზე მმართველობის ქმედებების ღრმა გამოძიება არ მიმდინარეობს, ეს ეტაპი განსაზღვრავს ბანკის თანამშრომელთა მიერ განხორციელებული დარღვევების ხასიათს, კერძოდ:

- ამ დარღვევებს ჰქონდათ ან შესაძლებელია ჰქონდეთ თუ არა უარყოფითი მატერიალური გავლენა;
- პანელის განსჯით რამდენად სერიოზულ ხასიათისაა ეს დარღვევები;
- რატომ არის მიუღებელი მმართველობის მიერ ჩამოყალიბებული შემამსუბუქებელი ღონისძიებები მომჩივანისთვის.

როლის ტარდება საჩივართან დაკავშირებით სანციის კვლევა

თუ თავმჯდომარე ჩათვლის, რომ წინასწარი ანალიზისა და პანელის სხვა წევრებთან კონსულტაციების შემდეგ უფრო მეტი ფაქტობრივი მასალა არის აუცილებელი დირექტორთა საბჭოსთვის ინფორმირებული რეკომენდაციის გასაკეთებლად, თავმჯდომარე ავალებს პანელის ერთ-ერთ წევრს, რომ გააკეთოს სანციის კვლევა, რომელიც შესაძლოა მოიცავდეს პროექტის ადგილზე მონახულებასაც. გამოძიების ჩატარება/არ ჩატარების შესახებ რეკომენდაციის გაკეთების საფუძველი

წინასწარი ანალიზის საფუძველზე პანელმა უნდა მისცეს რეკომენდაცია დირექტორთა საბჭოს გამოძიების ჩატარებასთან დაკავშირებით. თითოეული რეკომენდაცია უნდა იყოს დაფუძნებული ახსნა-განმარტებებზე და კონკრეტულ მიზეზებზე, და თანდართული უნდა ჰქონდეს:

- საჩივრის ტექსტი და ყველა ის დოკუმენტაცია, რომელიც წარმოადგინა მომჩივანმა;
- ბანკის მმართველობიდან მიღებული პასუხის ტექსტი;
- ბანკის იურიდიული დეპარტამენტის რჩევის ტექსტი აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით;
- საჩივართან დაკავშირებით მიღებული სხვა დოკუმენტაცია ან ინფორმაცია;
- პანელის მიერ კონსესუსის მიუღწევლობის შემთხვევაში უმრავლესობისა და უმცირესობის შეხედულებების ტექსტები.

რეკომენდაცია პანელის სამდივნოს მიერ გადაიგზავნება დირექტორთა საბჭოში გადანყვეტილების გამოსატანად და ამის შესახებ ეცნობება მომჩივანს.

თავი 6: დირექტორთა საბჭოს გადანყვეტილება საჩივრის გამოძიებასთან დაკავშირებით

დირექტორთა საბჭო წყვეტს, მიიღოს თუ არა პანელის რეკომენდაცია საჩივრის გამოძიებასთან დაკავშირებით. ამ გადანყვეტილების შესახებ პანელმა დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს მომჩივანს და გაუგზავნოს მის მიერ გაკეთებული რეკომენდაციის ასლი. დირექტორთა საბჭოს მიერ საჩივრის განხილვის შემდეგ, ბანკმა ეს საჩივარი, პანელის რეკომენდაციასთან და დირექტორთა საბჭოს გადანყვეტილებასთან ერთად, უნდა გახადოს საჯარო.

თავი 7: საჩივრის გამოძიება

საწყისი პროცედურები

თუ დირექტორთა საბჭოს მიერ მიიღება გადაწყვეტილება გამოძიების ჩატარების შესახებ, პანელის თავმჯდომარემ დაუყოვნებლივ:

- უნდა განისაზღვროს გამოძიების საწყის ეტაპზე პანელის წევრების პასუხისმგებლობები;
- უნდა მოხდეს საჩივრის სპეციფიურობიდან გამომდინარე კონსულტაციები: გამოძიების ჩატარების მეთოდების, გამოძიების ჩატარების ძირითადი განრიგის, პანელის წევრებისთვის საინსპექციო პანელისათვის ანგარიშის ჩაბარების ვადებისა და სხვა დამატებითი პროცედურების შესახებ, რომელიც გამოძიების ჩატარებასთანაა დაკავშირებული.

საჭიროებიდან გამომდინარე საინსპექციო პანელის წევრმა, რომელიც დაინიშნება საქმის მწარმოებლად, უნდა მოაწყოს შეხვედრები მომჩივანთან და უნდა დაგეგმოს დაზარალებულ მოსახლეობასთან დისკუსიები. ამასთან მისი სამუშაო გეგმა რაც შეიძლება სწრაფად უნდა გახდეს საჯარო.

რა მეთოდებს იყენებს საინსპექციო პანელი საჩივრის განხილვისას

საჩივრის სპეციფიურობიდან გამომდინარე პანელმა შეიძლება გამოიყენოს შემდეგი სახის მეთოდები:

- მოაწყოს შეხვედრები მომჩივანთან, დაზარალებულ მოსახლეობასთან, ბანკის თანამშრომლებთან, სახელმწიფო ჩინოვნიკებთან და პროექტზე პასუხისმგებელ პირებთან, ასევე ადგილობრივ და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციებთან;
- ჩაატაროს პროექტის შესახებ საჯარო მოსმენები;
- მოხდეს პროექტის ადგილმდებარეობის მონახულება;
- სპეციფიურ საკითხებზე მიიღოს მომჩივანის, დაზარალებული მოსახლეობის, დამოუკიდებელი ექსპერტების, სახელმწიფო ან პროექტის წარმომადგენლების, ბანკის თანამშრომლების, ადგილობრივი ან საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების წერილობითი ან ზეპირი პასუხები;
- საჩივართან დაკავშირებულ სპეციფიურ საკითხების კვლევისთვის შეიძლება დაიქირაოს დამოუკიდებელი კონსულტანტები;
- გამოიკვლიოს ბანკის დოკუმენტაცია;
- გამოიყენოს სპეციფიური გამოძიების ჩასატარებლად აუცილებელი ყველა სხვა სახის მისაღები მეთოდები.

რეზოლუციის თანახმად, იმ ქვეყანაში გამოძიების ჩატარება, სადაც მდებარეობს პროექტი, უნდა მოხდეს ამ ქვეყნის წარმომადგენელ აღმასრულებელ დირექტორისგან წინასწარი წერილობითი თანხმობის მიღების შემდეგ.

მომჩივანის მონაწილეობა

გამოძიების პროცესში გარდა იმ ინფორმაციისა რაც პანელის წევრის მიერ იქნა მოთხოვნილი, მომჩივანმა ან ბანკის თანამშრომლებმა შესაძლებელია მიაწოდონ დამატებითი ინფორმაცია, თუ ჩათვლიან, რომ აღნიშნული ინფორმაცია არის საჩივართან დაკავშირებული, პირდაპირ ან სამდევნო მუშაობით საინსპექციო პანელს.

იმ შემთხვევაში თუ საინსპექციო პანელის წევრმა მიიღო ახალი ფაქტები ბანკის თანამშრომლებისაგან, აღმასრულებელი დირექტორისაგან თუ სხვა უფლებამოსილი

პირისაგან, პანელის წევრს ამის შესახებ შეუძლია აცნობოს მომჩივანს.საჩივართან დაკავშირებული სპეციფიური საკითხების გარკვევის გაადვილების მიზნით, პანელმა შესაძლოა მოაწყოს ამ საკითხების განხილვა მომჩივანთან ერთად.

მესამე მხარის მონაწილეობა

გამოძიების პროცესში გარდა იმ ინფორმაციისა რაც პანელის წევრის მიერ იქნა მოთხოვნილი, საზოგადოების ნებისმიერ წარმომადგენლს შეუძლია, მიანოდოს პანელს გამოძიებისთვის საჭირო ინფორმაცია პირდაპირ ან სამდივნოს მეშვეობით.ინფორმაცია არ უნდა აღემატებოდეს ათ გვერდს და უნდა მოიცავდეს ერთ გვერდიან შეჯამებას. საჭიროების შემთხვევაში პანელის წევრს შეუძლია დეტალების დაზუსტების მოთხოვნა.

თავი 8: საინსპექციო პანელის მოხსენება

საინსპექციო პანელის მოხსენება მოიცავს:

- გამოძიების ჩატარების საფეხურებისა და შესაბამისი ფაქტების შემაჯამებელ მიმოხილვას;
- დასკვნას, რომელშიც აისახება პანელის მიერ მოკვლეული ფაქტები, რომელიც მიუთითებს თუ რამდენად შეესაბამებოდა ბანკის თანამშრომლებთან ქმედებები ბანკის შესაბამის პოლიტიკასა და პროცედურებს;
- იმ დოკუმენტების სიას, რომელიც ხელმისაწვდომი იქნება მოთხოვნის შემთხვევაში საინსპექციო პანელის ოფისიდან;
- პანელის მიერ კონსენსუსის მიუღწევლობის შემთხვევაში უმრავლესობისა და უმცირესობების შეხედულებებს.

მოხსენების დასრულების შემდეგ პანელმა უნდა გაუგზავნოს მოხსენება:

- დირექტორთა საბჭოს იმის მითითებით, რომ აღნიშნული მოხსენება იგივე თარიღით იქნა გადაგზავნილი პრეზიდენტისათვის;
- პრეზიდენტს, იმის მითითებით რომ მოხსენების მიღებიდან ექვსი კვირის ვადაში მმართველობამ უნდა წარუდგინოს დირექტორთა საბჭოს საკუთარი მოსაზრება, რომელიც ასახავს ბანკის მმართველობის რეკომენდაციებს პანელის მიერ მოკვლეული მასალების საპასუხოდ.

თავი 9: მსოფლიო ბანკის მმართველობის რეკომენდაციები

ექვსი კვირის ვადაში მას შემდეგ რაც მიიღებენ პანელის მოხსენებას, მმართველობას უნდა წარუდგინოს დირექტორთა საბჭოს საკუთარი მოსაზრებები და რეკომენდაციები პანელის მოხსენების საპასუხოდ. მას შემდეგ რაც მიიღებს აღნიშნული დოკუმენტის ასლს, პანელი ამ ინფორმაციას აცნობებს მომჩივანს.

თავი 10: გამოძიების შედეგებიდან გამომდინარე დირექტორთა საბჭოს გადაწყვეტილება ბანკის მომავალი ქმედებების შესახებ

მას შემდეგ რაც დირექტორთა საბჭო მიიღებს პანელის მოხსენებას და მმართველობის პასუხს, ორი კვირის ვადაში მსოფლიო ბანკმა უნდა აცნობოს მომჩივანს გამოძიების შედეგები და ქმედებები რის გაკეთებასაც აპირებს ბანკი.მას შემდეგ რაც ბანკი მოახდენს მომჩივანის ინფორმირებას, მან საზოგადოებისთვის საჯარო უნდა გახადოს შემდეგი დოკუმენტები: პანელის ანგარიში; მმართველობის რეკომენდაციები და საბჭოს გადაწყვეტილება. აღნიშნული დოკუმენტაცია ასევე ხელმისაწვდომი იქნება საინსპექციო პანელის ოფისში.

დოკუმენტები ან რაიმე ნაწილები ამ დოკუმენტებში, რომელიც ატარებს კონფიდენციალურ ხასიათს არ გამოქვეყნდება პანელის მიერ ამა თუ იმ მხარის თანხმობის გარეშე, რომელსაც კონკრეტულად ეს საკითხი ეხება.

თავი 11: რჩევები საჩივრის მომზადებისთვის

იმისთვის რომ საინსპექციო პანელმა მიიღოს წარმობაში საჩივრი საჭიროა შემდეგი სახის ძირითადი ინფორმაცია:

- მომჩივანთა სახელი და გვარი; საკონტაქტო მისამართები და ტელეფონის ნომრები,
- ბანკის მიერ დაფინანსებული პროექტის სახელი და მისი აღწერა;
- ბანკის პროექტის მიერ გამოწვეული უარყოფითი ზემოქმედებები.

თუ თქვენ ხართ დაზარალებული მოსახლეობის წარმომადგენელი, მაშინ აუცილებელია თან დაურთოთ წერილობითი ფორმით დაწერილი მინდობილობა, რომელიც განიჭებთ მათი სახელით მოქმედების უფლებას.

აუცილებელია საჩივარზე პასუხი იყოს გაცემული შემდეგ კითხვებზე:

- შეგიძლიათ, თუ არა პროექტის მიერ თქვენთვის ან იმ ხალხისთვის რომელსაც თქვენ წარმოადგენთ მიყენებული ზიანის ხასიათისა და მნიშვნელობის განსაზღვრა?
- რამდენად არის ბანკი პასუხისმგებელი პროექტის იმ ასპექტებზე, რომელმაც მოახდინა ან შესაძლოა მოახდინოს უარყოფითი ზემოქმედება თქვენზე?
- იცნობთ თუ არა ბანკის იმ პოლიტიკასა და პროცედურებს, რომელიც ეხება ასეთი ტიპის პროექტებს?
- პროექტთან დაკავშირებით დაუკავშირდით ან სცადეთ თუ არა ბანკის თანამშრომლებთან დაკავშირება? წარმოადგინეთ ასეთი კონტაქტების და ასევე ბანკის თანამშრომლების მიერ გაცემული პასუხების დოკუმენტური მასალა, თუ ასეთი არსებობს.
- შეეცადეთ თუ არა ამ პრობლემის სხვა გზით გადაჭრას?
- თუ ადრე პანელს უკვე ჰქონდა გარჩეული ეს საკითხი, შეგიძლიათ თუ არა ახალი ფაქტებისა და სამხილების პანელისთვის წარდგენა?

ამ ინფორმაციის შემაჯამებელი დოკუმენტი არ უნდა აღემატებოდეს რამოდენიმე გვერდს. საჩივარს თან დაურთეთ ის დოკუმენტები, რომელიც საჭირო იქნება გამოძიებისთვის და საჩივარში მიუთითეთ ამ დანართების შესახებ.

დანართი: საჩივრის ნიმუშის ფორმა

საჩივარი
საინსპექციო პანელის სამდივნოს

ვაშინგტონი,
D.C. 20433, NW, H street 1818
მსოფლიო ბანკის ოფისი²
ამერიკის შეერთებული შტატები,

ჩვენ -----, -----, და სხვა პირები, რომელთა სახელები და მისამართები მოცემულია დანართში, მცხოვრებნი/ წარმომადგენელი იმ ადგილისა, რომლის სახელია ----
-----[და ნაჩვენებია დანართში რუკის ან დიაგრამის სახით], ვაცხადებთ შემდეგს:

1. ბანკი აფინანსებს [სახელი და მოკლე აღწერა] პროექტის შექმნას, შეფასებასა და განხორციელებას;
2. ჩვენთვის ცნობილია, რომ ბანკს აქვს შემდეგი პოლიტიკა და პროცედურები: [ჩამონათვალი ან აღწერა];
3. ჩვენი უფლებები/ინტერესები არის შემდეგი: [აღწერა];
4. ბანკმა დაარღვია საკუთარი პოლიტიკა და პროცედურები ამ გზით: -----
5. ბანკის მიერ საკუთარი პოლიტიკისა და პროცედურების დარღვევის გამო ჩვენ დარწმუნებულები ვართ, რომ ჩვენი უფლებები/ინტერესები ირღვევა ან შეიძლება დაირღვეს. ეს კი იწვევს ან გამოიწვევს შემდეგ ზიანს: [აღწერა];
6. დარწმუნებულები ვართ, რომ ასეთ დროს ქმედება ბანკის პირდაპირი მოვალეობაა;
7. ჩვენ გამოვთქვით უკვე ჩვენი უკმაყოფილება და შევეცადეთ გაგვეჩვენოთ ჩვენი უკმაყოფილების მიზეზი ბანკის თანამშრომლებთან; [აღწერა] [თან დაურთეთ სამხილები ან ახსნა-განმარტებები];
8. ჩვენ არ მიგვიღია პასუხი/ან დარწმუნებულები ვართ რომ პასუხი/პასუხები (თანდართული ან არათანდართული) არაა დამაკმაყოფილებელია, რადგან [აღწერა იმისა თუ რატომ არის არა დამაკმაყოფილებელი];
9. გარდა ამისა ჩვენ გავაკეთეთ ყველაფერი ამ პრობლემის გადასაჭრელად: [რა ქმედებები განხორციელდა]

ჩვენ დარწმუნებულები ვართ, რომ ბანკის მიერ ზემოთმოყვანილ ქმედებებს ან უმოქმედობებს, რომელიც ეწინააღმდეგება ბანკის პოლიტიკასა და პროცედურებს, ჰქონდათ უარყოფითი ზეგავლენა, როგორც მატერიალური ასევე უფლებების დარღვევის თვალსაზრისით და ამის გამო ვთხოვთ საინსპექციო პანელს, რათა წარმოშობილი პრობლემის გადასაჭრელად მან კვლევის ჩატარების რეკომენდაცია მისცეს დირექტორთა საბჭოს.

როგორც ეს მითითებული იყო ბანკის საოპერაციო პროცედურებში, აღნიშნული საჩივარი არის მოკლე, თუმცა საჭიროების შემთხვევაში ჩვენ შეგვიძლია მოგანოლოთ უფრო დეტალური ინფორმაცია.

² საჩივრის მიტანა ასევე შესაძლებელია მსოფლიო ბანკის ადგილობრივი ან რეგიონალური ოფისი

თარიღი: -----

ხელმოწერები: -----

საკონტაქტო მისამართი: -----

დანართები: [დიახ] [არა]

ჩვენ უფლებას გრთავთ რომ აღნიშნული
საჩივარი იყოს საჯარო: [დიახ] [არა]

მენაქა
აღსწერისაწავა

საქართველო; თბილისი 0162
ყიფშიძის ქ. 5ა, IV სადარბ, მე-VII სართ;
ტელ: (+995 32) 221604;
ფაქსი: (+995 32) 223874;
ელ-ფოსტა: greenalt@wanex.net
ვებ-გვერდი: www.greenalt.org